„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 116. У НОВОМЕ САДУ, У УТОРАК 3. (15.) АВГУСТА 1876. ГОДИНА XI.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

Београд 1. августа. Оделење Турака провукавши се кроз планину пошло Кушићу (Иваници), наши му сатрли цео један табор, остатак побеже натраг.

Наши крстарци између Тузле и Бјелине сукобише се са Турцима, њих пало 200, а наших 6 и 16 рањених. За тим наставише крстарење међу Брчком и Бјелином.

Карловац 1. августа. Прото Беговић окривљен, да је у корешпонденцији са Јосићем послије тродневне преметачине и читања писама објављен, да је од више година стајао у литерално-политичној корешпонденцији са иноземством радећи за идеју Српства, одведен је јуче у истражни затвор у Загреб. („П. Лојд“ јавио је, да је Беговић већ 27. јула одведен у затвор, међу тим као што се по овом телеграму нашем види затварање се збило тек 31. јула; али наравно пештанском „Лојду“ било је знано, шта ће сљедовати, тер је зар од веље радости нешто преухитрио. — У.)

НОВИ САД 2. августа.

Да још није на бојном пољу пала одсудна коцка види се и из тога, што велесиле остају у оном положају, у који су се бациле у почетку рата, т. ј. да прате неутрално развитак ратних догађаја и да чекају. Да је у полу само онако очајно стање српске војне, као што цртају бечко-пештански листови, то се неби тако одлучно оспоравале вести о дипломатској интервенцији, које су баш ти листови разнели. Најпре се рекло, да је српска влада испод руке тражила посредовање. После се спомињало, да је опет петроградски кабинет исто тако испод руке учинио први корак, ал да је одма устукнуо натраг, кад је видио, да остале европске велесиле недрже, да је већ сад наступио моменат згодан за интервенцију. Било је чак и таки гласова, по којима је почетак посредовања потекао с француске стране. Наравно је, да су сви ти гласови просте новинарске измишљотине, које су потекле с једне стране из злурадости, с друге стране из живе жеље, да им се што пре скине тешки терет источног питања с груди. То све износе листови, који пријатељују Турцима, а жестоко се противе славенској слободи на балканском полуотоку.

Сад се тим истим листовима неможе на ино, него морају да опровргавају те вести о дипломатском посредовању. Морају шта више да признаду, да се од српске стране и непомишља на окончавање рата, па кроз то признавање просијава њихова мржња и једкост. Желили би, да је Србија већ у прах понижена, па се љуте наопако, што у Београду још непрестано главу на високо држе. Пештански „Лојд“ у том свом једу заборавља на све, што би ишло у прилог човечнијем ратовању. Спомиње, како је влада српска управила ноту на велесиле европске, у којој обележава варварско ратовање од стране Турака, па у свом заносу, који га је попао, од кад се уљуљкује у лепи сан о победи турској, држи, да је управ' тој ноти цел, да изазове посредовање Европе не у корист човечнијем ратовању, већ зарад одклоњења опасности, која бајаги Србији од Турака прети. А наравно је, да на тако што неможе саизволети тај пештански лист, верна труба мађарских мисли и осећања. Кроз редове просијава му радост са недела, што их Турци чине над хришћанском нејачи, па у осветљивом цинизму вели, да Европа неможе посредовати на тако индиректно захтевање Србије, већ нека ова отворено призна, да је потучена и онда нек замоли милости код пештанске господе, а ови ће већ, како имају Европу у свом џепу, тада учинити своју дужност.

Међу тим нека се теше ти противници хришћанске слободе, у толико ће им страшнија јава бити, кад се једном из тог сана пробуде. На бојном пољу још нису одсудни бојеви настали, ал су сви изгледи, да ће до који дан тешки ударци по Турску пасти на све стране. Свакако ће битка на источном бојишту бити од пресудна замашаја по свеколико ратовање. Какви су пак изгледи за исход те главне битке на том крају, то се може видити из убојне снаге, која је тамо прикупљена. По извештајима, који нису Србима пријатељски, имаде Србија на тој страни двапут више војске, но што је турска војска на броју. Кад се још у обзир узме, да се српска војска у обрањеном стању налази, да имаде за себе згодно земљиште, које јој служи као природан град, онда се лако може предвидети, како ће испасти цела источна војна, и онда је разумљиво, зашто велесиле не држе, да је сазрело стање на бојном пољу толико, да би се већ могло посредовати дипломатским путем.

Ако су пак Турци мислели, да продру само толико у Србију, колико ће им довољно бити, да држе у шаху ону српску војску, која је опредељена за операцију у Босни, то ће се и у том рачуну преварити. Бечко-пештански листови приповедају ваздан ужасних ствари по Србе. Тако они знају, да су Срби Неготин напустили, да се Београд за обрану утврђује, да је дринска и ибарска војска позвана и већ отишла путем Крушевца. Међу тим од свију тих вести ни једна нестоји. Ајдук Вељково гњиздо није још у рукама турским. Београд се неутврђује. А последњи телеграм наш објављује, како српски крстарци опкољавају са свих страна Бјелину. Први дани донеће нам још јаснију потврду овог, што смо горе навели. У кратко да речемо: наш свет нетреба да поклања вере оним листовима, о којима је уверен, да су најжешћи противници српске слободе и државе. Људи политичке зрелости знаће, како им се у оваким озбиљним приликама владати ваља, и само озбиљно дужносно држање српског света кадро је припомоћи општој народној ствари, што је противно таком држању, то може да иде само у прилог српским противницима.

Српски рат против Турске.

Од ибарске војске 29. Јула. Дервиш-паша са 16 батаљона турске војске напао 24. о. м. нашу воску на Јавору. Бој се био скоро без прекидања прва три дана, а није се могао решити. Паша артиљерија одликовала се за цело време борбе.

Једно одељење наше војске под командом капетана **Михајла Илијћа**, борило се са Турцима и 27 о. м. од 3 сахата у јутру до 11 сах. пре подне, па и 28 од 8 сах. ујутру до 4½ сах. по подне. Бој је био врло жесток. Наша артиљерија одликовала се као и вазда; она је неколико пута потисла и сузбила непријатељску силу.

У бојевима од 24. о. м. па до данас Турци изгубили преко 2000 људи. Ми имамо око 250 рањеника; а колико је погинуло, још се не зна.

Од ибарске војске (у допуну телеграма о последњем боју на Јавору, телеграфишу нам ово:) 31. јула. У среду, 28. о. м., једно оделење турске војске било се провукло кроз планину, па упутило Кушићу. Ту га наши пропусте донекле, па онда га дочекају, те га неки с лица а неки с бокова нападну, и тако потуку, да је цео један табор непријатељски на месту уништен. Остатак турске војске повукао се патраг; а наши се држе ушанчени на Јавору.

Од дринске војске 31. јула. Наше одељење војске од два батаљона и два топа, које бјеше изаслано да крстари иза Бјељине под командом **Чизмића** и **Јовановића**, пресече пут Брчански и Тузлански, па заузме положај више Јање, реке код Тобута, Јањара и Теочака. Ту га прекјуче у јутру нападну Турци са свију страна. Најпре ударе на њега башибозуци, па онда два табора редифа. Бој се био до подне. Око подне дођу још два табора редифа од Тузле, а мало доцније још два табора низама од Бјељине. Борба се жестока развије. Наши у доброј позицији, а Турци се напрежу да ту позицију освоје Бој се био до 4 сах. по подне само из пушака; па онда почну наши и топовима рушити непријатељске колоне редом. Бој се био до мрклог мрака, и свршио се потпуним одбијањем турских напада. После једног сахата одмора, наша војска крене се даље, и осване на Брчанској линији, па се северно од ове, у правцу према Црљенову, стани ради одмора.

Бој је свега трајао 13 сахата. У боју су се борили наши војници као лавови. Особито се одликовао топџијски водник Никола Тодоровић. Управљајући вешто топовима ударио је једним метком у колону низама посред барјака, а једним опет саму колону разбио и раздробио.

Турака је пало мртвих преко 200, а наших 6. Рањених имамо 15, и сви ови донешени су јутрос у болницу.

Здравље у нашој војсци у опште је добро.

Из главног стана црногорске војске у дубоком долу, 18. јула. (Од нашег нарочитог дописника.) — Јуче сам вам послао опис знаменитог *боја у Вучјем долу*, а сад ћу да вам јавим ситнице, које се такођер односе на исти бој.

17. о. м. кренула се наша војска *у Дубоки дол* западно од *Билећа*, 1 сах. исподједне планине де се улогорила, и овде су се прикупљали цео тај дан батаљони, који у јучерањем боју беху, доносећи пред кнеза пушке острагуше, официрске турске сабље и остали плен, што је који батаљон из битке изнео. Свако се живо зачудио и зарадовао, видећи пред собом на големим хрпама наслагано толико силно оружје сваке врсте — читав арсенал војени. Самих пушака — које још нису ни покупљене од сваког батаљона — донесено је до 1800, а како веле, биће их за јамачно и преко 2000. Ваља знати, да су турске пушке острагуше једне од најбољих у европским војскама, из енглеских пушкарница, и по томе вреде много за сваку, то ли неће за нашу војску, која има од најстародревнијих кремењача, па свију система редом до данас. Па кад узмете да је са таким, разноврсним и свакојаким оружјем Црногорац и Херцеговац до јако војевао, и добијао најсјајније победе над много претежнијом силом, и бројем и оружјем — онда се тек дивити морате томе зору и томе јунаштву. Али ваља живети са Црногорцем и Херцеговцем па да познаш права мученика, који по се на муци родио и вас живот чемерно проводи, а то их је и уздигло до овог јунаштва, са каквим се мало који народ похвалити може. Непрестано ратовање против угњетача за своја народна и човечанска права челичило им је мишвцу, да не малакше у крвавоме боју крепећи свој на муци прекаљени дух тврдом вером, да ће и њима једном синути сунце слободе и лепшега људскога живота, као што га и други сретнији народи уживају.

И данас до подне донашано је непрестано оружје, а кнез га је давао војницима у промену са овим пушкама, које су такођер од Турака 1858. на *Граховцу* добивене, јер су ово штуцеви много лошији од потоњих турских острагуша. Бољи јунаци добише боље пушке, а слабији ће се угледати на ове, те ће и ови првом приликом до бољих пушака доћи — рекао би свако, ко је видео, с каквом се жудњом Црногорци и Херцеговци по цео дан врзаху око гомила добивеног оружја, те превртећи га непрестано говораху једино о његовој вредности.

Како је који батаљон полагао оружје ово два дана, тако га је кнез и даривао редом, боље јунаке уз оружје још и орденима, а поврх свега својом топлом хвалом и разговором. Може се рећи, да је за ова два дана видео кнез појединце сваког свог војника и ови њега, јер се с њима бавио од јутра до мрака.

Данас су наши војници са турским заробљеницима по големом разбојишту, које заузима простора 3—4 сахата, међу силним мртвим телесима истраживали и напокон нашли лешину *Селим-паше*, коју је познао на мах његов каваз, сада наш заробљеник, што је уз пашу непрестано бивао. Селим-паша је био малена узраста, слабачке телесне снаге, у ногама је нешто наказаст, и са свим седе браде и косе, али по приповедању Мостараца Срба, који га познаваху, веле да је био жива духа ванредне енергије у своме војничком чину, тако, да је по највећој врућини по вас дуги дан пешице па својим наказастим ногама витлао, муштрајући своју војску, која се свакад пређе од њега уморила. Према Србима и уопште хришћанима био је прави пас, гори од сваког Турчина, као што су обично потурице, јер Селим је био по рођењу Грк. Његову су лешину данас војници укопали. Том приликом нађена је и лешина највећег фанатика Турчина *Кара-бега*, муктије (највише духовно лице) мостарског и херцеговачког, који је својим великим упливом на војничке и грађанске власти највише јада и пакости наносио нашој браћи, где год је могао. Његовој смрти обрадовали су се мостарци и други Срби, који га познаваху, више, него да је сам Муктар погинуо.

Из потоњег боја изнели су војници и многи новац, који је свако предао своме команданту, а овај ће им на равне делове опет поделити. Тако сам видео само код једног батаљоног командира завијено у марами златног, сребрног и бакарног новца до 2 оке. Код поједини Турака нашли су војници по 20—30 дуката.

По свему се види, да су се Турци листом, снајвећим напорима кренули на ову војну, јер међу њиховим побијеним лешинама има високих, дебелих, гојазних људи, као што су обично аге, бегови, чиновници, трговци и уопште људи, који су најлепше и најугодније живели. То се види и по многом лепом оружју, нарочито јатаганима и сабљама, официрским униформама и другом угледнијем оделу.

Јутрос се проноси глас по логору да је *Муктар паша* са 8 батаљона аскера још јуче одмах после претрпљеног пораза умакао пут *Требиња* и да је у Билећу оставио само 2 батаљона војске. Ако се ово обистини, онда се на сигурно може казати, да је у потоњем боју пало 6 батаљона Турака, јер сами њихови заробљеници казују, да их је пре битке било свега 16 батаљона. У турској војсци су батаљони 400—800 људи, па кад узмемо и овај најмањи број, онда је које погинуло, које ранило се најмање 2400 војника.

Овако су само вуци црногорски и херцеговачки могли надрти стадо Муктарово, па још на злу месту у *Вучјем долу*!

Допуњујући у свом прошлом допису наведени број наших рањеника могу вас поуздано сада известити, да их је било свега 119, а мртвих 70.

На Пилатовцу, више Билећа, 19. јула. — После оне крваве битке на *Вучјем Долу*, још и данас леже на бојишту лешине турске поражене војске, трујући ваздух смрадом и трулежом распанулих телеса, на којима гамижу црви од јаке сунчане препеке по вас дуги дан. Још пре два дана, дакле одмах први дан после боја, кад су наши по разбојишту истраживали лешину *Селим-паше*, грозили су се и ужасавали онога призора, који се на големом простору од 4 сахата пред њиховим очима развијао. И то Турци у Билећу, у својој најближој близини и гледе и трпе, непомичући се с места, да покупе и покопају своју рођену браћу, која ево већ три дана на срамоту њихову леже по разбојишту, те им копци и гаврани месо кљују и разносе, па и сами њихови пси, који су заостали у избеглим кућама у селу, одмах под зидинама Билећа, једу месо својих господара. Овако што могу само некрштени и погани Турци трпети без покрета и без помицаја.

Али не само то, они могу још нешто гадније и зверскије да учине, чему би се човек само од људождера могао надати. Чујте само:

Још јуче, 18. о. м., док бесмо на *Дубоком долу*, наша врховна војена управа, следећи своме човечанском осећању, намисли, да Турцима у Билећу учини један предлог, достојан наше хришћанске вере и напреднијег доба, у којем живимо, на име да понуди Турцима примирје и веру, да их с наше стране нико дотаћи неће, док не покупе и не сахране своје мртве на разбојишту, нудећи им најпосле и помоћ, ако им каква с наше стране у тој ствари затреба, само да се уклони ова грозна и ужасна слика испред погледа људског, и да се учини задоста оном осећању, које по најпростијим појмовима одаје пошту човеку након смрти.

У тој цељи истога дана, у недељу 18. о. м. после подне, опреми наша *врховна војена управа* једног парламентара с белом заставом у руци и једним званичним писмом на француском језику, које вам овде од речи до речи у српском преводу шаљем.

Копија писма Његове светлости *кнеза Николе I.* које је управљено на главног команданта *Муктар-пашу* или другог којег војеног заповедника у Билећу, гласи:

На Вучјем долу 30. (18.) јула.

Ексселенција!

Ма да је већи број мртвих, који су пали на бојном пољу 16. (28.) о. м. сахрањен, ипак је остао велики број на бојном пољу око Билећа неукопан,

Уверен, да Ваша Екселенција жели испунити дужност, коју имате према својој војсци, хитам да се споразумем с Вама у овој ствари, и готов сам, да уговоримо о појединостима ове операције.

Жао ми је, што вам морам јавити, да је међу погинулим нађено и мртво тело једног ђенерала турског, у коме су заробљеници Ваши познали *Селим-пашу*, којем сам учинио свечан погреб с почастима, које припадају његовоме чину.

Овом приликом јављам Вам добре вести о ђенералном бригадиру *Осман-паши*, који је у истом боју од моје војске у најодсуднијем часу заробљен, и да је исти с највећом хладнокрвношћу заустављао своје војнике од бегања, али му узалудно беше сво његово напрезање. Паша је у потпуном здрављу оправљен на Цетиње.

Књаз Никола I.

Спроводно писмо гласи:

Копија писма војводе *Станка Радонића*, које је управио на командујућег ђенерала у *Билећу*.

На Вучјем долу 18. (30.) јула.

Част ми је послати с мојим уложено писмо Његове Светлости књаза, управљено на главног команданта г. *Муктар-пашу*.

У случају одсудства овог последњег, Ви исту ствар узмите у обзир, те је изволите окончати.

Ђенерални бригадир *Осман-паша*, који је заробљен од наше војске у тренутцима за њега врло почасним, замолио ме је, да вам саопштим његову поруку, да бисте му његове личне ствари на *Грахово* послати изволели.

Ако пристајете, моћи ћу се споразумети са изаслаником, који ће доћи, да уредимо сахрањивање Ваших мртвих.

Војвода **Станко Радонић.**

Па шта мислите, шта су Турци одговорили на ово? Оборили су плотун из пушака на нашег парламентара, којег је сам бог из ове кише од тананди жива и здрава изнео са белом заставом, коју по међународном уговору све европске војске поштују, па и сама је Турска потписала исти уговор, али ето како га поштује.

Али зар има што свето код Азијата, који убија представнике велесила европских, па му ништа не бива, а да ти поштује парче беле крпе, која није била на турбану око главе пророка Мухамеда.

И такав се народ у образованој Европи још и данас не само трпи, него га још неки назови-образован народ јавно на срамоту своју потпомаже и жртвама крви својих синова.

На Ушћу Уне, 18. (30.) Јула. У недељу 23. о. м. чета *Симе Давидовића*, код *Отока* сукоби се с Турцима. Бој је трајао од 9 сати у јутру до 1 сат по подне. По што усташима поче нестајати муниције, они се ријешише и с бајонетима на Турке јуришише, ђе их смјеста потисну, разбију их и у Отоку стјерају. — Турака мртвих и рањених преко 150, а наших 5 мртвих и 32 рањена, међу последњима је и ваљани вођ *Симо Давидовић* и то олако рањен, који је ових дана на ову страну у болницу пренесен. Усташи се на своје прве позиције поврате, да се с муницијом снабдију (ако имадну је), па ће опет у име бога, свога крволока Турчина ићи потражити, да му жалост за срамоту врате.

Усташи се жале на Србију, веле, кад јој није било могуће једно одјељење војске послати у ове крајеве, а за што нам једног ваљаног човјека, који ће управу свију чета у своје руке узети, не пошље. То је Србија још у почетку устанка требала учинити, те кад би све чете у једну саставиле се, онда би могли редом вароши освојити и велики број војника сабрати, с којима би могли обалу *Уне* и *Саве* до Србије од Турака очистити и са српском се војском сјединити, и кад би сву свезу Турака са аустријском границом прекинули, Турци би се листом предавати морали. —

У *„Обзору„* читасмо допис из *Ђорковаче*, под именом *Саве Ђурића*, *вође Црногорца*. Ту се вели, да допис *са ушћа Уне* у „Застави,“ који је гласио о издајству *Карађорђевића*, није у истини, и да Перо није шуровао с Турцима и т. д. — Ми сада за свагда велимо, да *Перо Карађорђевић* није пријатељ српског народа и да је чинио све оно што се клонило на штету српског народа, а његов чанколиз *Сава Ђурић*, који незна ни словца написати, оног часа, када је Перо Карађорђевић из логора побегао, и он је (Саво) с њиме заједно умакнуо а ми смо нашега земљака и поштеног Србина *Илију Шевића* за вођу изабрали.

Ми сваког поштеног Србина увјеравамо, да је П. Карађорђевић Србима ишао о глави и у народној несрећи мислио је своју срећу наћи, уједно и савјетујемо поштеним Србима да с Карађорђевићима и његовим присталицама посла немају, а ми ћемо његово дело и интриге, које је он преко својих присталица против народне ствари употребљавао, кашње све потанко и у истини обелоданити, а за сада времена немамо јер овако за Србе златно време губити са таким ситнаријама излишно би и срамотно било. Такво што за сада на част Карађорђевићу и његовим пријатељима. —

Из поуздана извора добих вијест, да је један господин *Загребчанин* ових дана путовао у *Бањулуку*, бајаги да обрати католике босанске да се сложе са Србима православне вјере, те да се заједно противу варварства турског боре. Тај глас бијаше нас веома обрадовао, али данас тек извјесно знамо, да је тај господин другим послом ишао и другу задаћу имао (надамо се, да му неће те крушке уродити), јер кад се исти назад повратио, изразио се пред једном личности, да Србија никада у Босну ма да има бог зна каква оружја и војених осталих средстава продријети не може и да Босна не сме бити Српска. (Ваљда ће јој францишкани забранити). Ми се оваким сујетним људима само смијемо и све њиове фантазије равнодушно пратимо, а нимало се не чудимо нити се од њих плашимо. Камо среће, да су нам све бриге и терети такови, као што би нам такове сујете нанети могли. Видила жаба, ђе се коњи кују, па и она дигла ногу, а не знају жабе и бабе, да се добро ваља ознојити, па подковицу задобити. Босна мора бити и битиће Српска, а у осталом што Бог даде и срећа јуначка, иде време и донеће бреме. Босна је земља српска и народ је српски, па српска и мора бити.

ДОПИСИ.

Ј—ћ Орловат 28 јула. Путујући кроз неколико српски села дошао сам у Орловат, де су ме многи интересовани моменти дуже времена од даљи путовања задржали. Моје подуже бављење давало ми је повода посматрати рад политичне и црквено-школске општине. Честита ова општина, а на челу јој врли и отлични народни свештеник госп. Пера Предић проживи многа и силно почињена зла од злогласнога некадањег бившег начеоника М. Арсеновића, који данас у апсани кује грехе за своје некоректно, и неморално понашање. Божанска истина и правда тако је данас надбила сјано те зле духове да се данас и његови једномишљеници стиде онаког за човечанство гнусног окужења, што и сами увиђају: да је закон прави фактор, који ће изрећи сваком ма кад заслужену пресуду.

Дивио сам се неуморном заузимању ове општине за унапређење општинско-просветних интереса, па и самом истребљењу онога, што је пређе ову општину у процеп и у пропаст материјалну доводило.

Да и црквена општина напредује својим иметком и просветом сваког уверавам; што ће се и са заузимањем госп. Предића за неколико година српски учитељи од самог интереса просветног фонда издржавати, који је уступљен школском одбору на руковање, и тим начином ће се учитељска плата на више и више подизати, ученицима ће се набављати потребите школске ствари и оправке, и сама ће школа таким осигураним фондом задржати тип свој као вероисповедна, која се неће моћи у комуналну претворити. Слава нека ти буде српски свештениче као уздарје оваком племенитом пожртвовању, и нек те то заузимање води тим добрим народним целима, де ће ти име и с' оне стране гроба неумрло као и перлезком свештенику М. Радосављевићу и општинама остати, а народ ће вас као заслужене неувелим венцима вечито окитити.

На писмену оставку овдашњег госп. учитеља расписа ће се стечај на овдашњу женску школу, што сваком од госп. учитеља препоручујем: да ће имати у госп. Предићу онаког човека и свештеника, с којим ће се моћи и он као и општина му у свако доба узоритим врлинама дичити и поносити.

А шта да речем за фаркаждинску општину и њене учитеље, који јадници месечно уживају 10, словом десет форината ау. вред. и мало жита помешан са кукољом и граом.

Зар се таком наплатом могу ти учитељи за просвету народну срцем и душом заузимати. Општино фаркаждинска, ком се ругаш себи или својим учитељима?

НОВИ САД 2 августа У „Истоку“ читамо, да је у Земуну тамошња власт затворила 30. јула Јована Павловића, уредника „Граничара“, тобож због неких преских парница. Као што приватно дознајемо, тај је акт учинио сензацију не само због данашњег озбиљног времена, у којем се догодио, већ и због тог, што је Павловић болестан из постеље у затвор одведен. Ми смо за тај чин приватним путем начули још оног дана, кад се догодио; ал нисмо били сигурни, јер недобисмо од наших начелних пријатеља никакве вести у тој ствари, те зато нејависмо нашем свету исти догађај у прошлом броју нашег листа, као што би то иначе могло бити, да је више — среће у нас.

НОВИ САД. 2. августа — Садржај ноте, коју је Ристић дипломатском телу предао, овај је: Ристић је у почетку држао, да недела турске војске нису баш тако грозна, но почем се он у главном стану лично уверио, шта су они све починили, то хита, да појединости велесилама до знања стави.

Констатује се: 1. Да су патроле од 4 момка и 1. официра, које су са собом петролеума и топ водиле, за оделењама ишле и села палиле. 2. Да се цркве у празним селима бомбардују. 3. Да се пуцало на парламентаре, који су послати ради укопа лешина. Сам се укоп отежава с једне стране, а с друге укопавају Турци лешине својих људи само овлаш, тако, да су поједини удови откривени, услед чега се бојати ваља, да ћеду наступити болештине. Одговорност пада на Турке. 4. Извесно, је, да се деца краду и продавају, да су жене понестајале, које су ил за харемо продане ил' убијене. Рат се неводи по међународном праву, него варварски; није рат војске против војске, него искорењивање житељства. Услед тога позива српска влада цивилизовану Европу да таквим злочинима на пут стане.

„Исток јавља:

„Његова Светлост кнез приспео је данас (31. јула) у 2 сах. по подне из главног стана у престолницу. С њим је дошао и министар просвете г. Васиљевић и црногорски војвода г. Машо Врбица.

Угарски званични лист саопштно је наредбу хонвидског (домобранског) министарства, којом се уредбе обранбеног закона, што се односе на установу једногодишњих добровољаца, преиначавају тако, да од сад само слушаоци последње две године горње гимназије и горње реалке, а не и питомци равноправних завода, могу учесници бити у користи добровољачке службе, коју (корист) обранбени закон даје.

НОВИЈЕ.

— *„Дајчг Цајт.“* доноси из *Цариграда* ове вести: Што се престолонасљедства тиче, на један мах је изашла на видик нова појава. Појавио се нови претендент на престо од старије гране Османове династије, а то је *Хуикијар*, молах у Коњаху. Око њега се скупља у Азији и у Цариграду нова странка из старо-турских елемената.

Непрестано затварају и премештају присталице ново-турске странке.

— Из *Костајнице* јављају, да међу босанске усташе долазе многи војници, који су до сад служили у српској војсци. Тим знатно расте чета, која је под заповедништвом пуковника *Деспотовића*.

— Из *Београда* јављају под 31. јулом: Истом данас пустили су из Земуна руски санитетски трен, по што су га најпре најстроже испреметали.

„Обзору“ јављају из Глине: У понедељак око 3 сата по подне прелазише Турци под *пророковом заставом* на наш крај, спалише *Старосело*, поробише *шеснаест* кућа и тераше становништво више села у бјег. Старосело $1\frac{1}{2}$ сата од Топуског у пламену, аустријске породице у бјегу прелазе у највећем нереду кроз ц. к. ерарско купалиште топличко. Велики страх влада међу гостима који бјеже на врат на нос из купељи. Турци немогав ради закрченог им пута извести своју намеру, да походе град Глину, повратише се натраг после дуготрајнога вођења пред частничким здањем у Старому селу. Лепи догађај! мухамедова застава и турске чете на цесаревој земљи аустријској!

Из *Сиска* јављају: Овамо је стигао глас, да су Турци код турске Дубице *сасвим на комаде изсјекли* 400 кршћана, све саме жене, децу и немоћне старце, који су се били скупили, да од страшног зулума турског бјеже у Аустрију. Има ли игдје више човечности у кршћанских држава, да такове ужасе нечовјечне трпе?!

Лондонском парламенту је јуче саопштено 11 кореспонденција о турским варварствима у Бугарској. Последње је писмо од $^{9}/_{8}$ депеша Дербија на Елијота, где каже: Порта не сме трпити такова свирепства у Србији. Инглески посланик мора јој то разложити, да је за њу опасније, кад се обнародује овакав сраман акт, него кад изгуби коју битку. Јевропа то неће трпити и изазваће одмах интервенцију, која ће бити по Турке посве непријатељска.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

(При закључку листа приспео.)

Београд 2. августа. Топови на граду грме радост, да се јутрос родио престолни наследник. Јучерашњи јуначки вођ при крстарењу беше Ђуро Јовановић Змајев. Дошло седам Енглеза, витези Јовановци и од другога друштва изаслани, да буду у служби црвенога крста.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

У наклади А. Пајевића у Н. Саду може се наручити:

СРПСКИ БУКВАР

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

са многим сликама.

Буквар је написао г. др. Ђ. Натошевић гл. референат срп. народ. школа

а народно-школски савет прописао га је као обвезну школ. књигу у срп. нар. вероисповедним школама.

Слике у буквару удешене су тако, да деца уче по њима лако познавати поједине гласове, а уједно су те сличице згодне прегледалице за основно цртање.

Цена је 20 н. укориченом у тврде корице. Препродавци добијају 2 новч. по комаду рабата. Наручује се за готово и по поштанском подузећу код А. Пајевића у Н. Саду.

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину

„МАТИЦЕ СРПСКЕ“

У смислу устава „Матице српске“ позивају се сви чланови матичини да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће бити 18. (30.) августа о. г у 9 сахата пре подне.

Из седнице управнога одбора „Матице српске,“ у Новом Саду 15. (27.) јула 1876.

Подпредседник „Матице српске:“
Др. Стеван Павловић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар.

РЕД ПЛОВИДБЕ

из Новог Сада од 9. маја 1876. почевши.

У Земун: уторником и петком после 7 сати у јутру.

У Земун и Оршаву: средом и суботом у 5 сати по подне.

У Пешту: понедељником, средом, петком и суботом после пола 11 сати пре подне.

У Новом Саду 9. маја 1876. ОПРАВНИШТВО.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ

На упражњено учитељско место у Орловату. одишња плата је 360 ф. а. вр. к тому 1 ланац ораће земље, 3 хвата дрва, 3 хвата сламе, 3 ф. а. вр. за писарину и пристојан стан. Од пратње кад је позван има 1. ф. а. вр. — Појање у цркви спада учитељу у дужност.

Компетенти имају своју са нужним сведочанству снабдјевену молбеницу до 30 августа т. г. подписаном школском одбору поднети.

У Орловату 28. јула 1876.

1—3 ШКОЛСКИ ОДБОР.

ОГЛАС.

Управа срп. вел. гимназије у Новом Саду јавља овим свима родитељима и старатељима' који желе своју децу овамо на науку дати, да ће на овој гимназији уписивање ученика почети **29. августа о. г. по рим. кал. и трајати до 2. септембра.**

Ученици, који нису свршили главну школу, полагаће пријамни испит.

Унисна такса је 2. фор. 10. п. Школарина 6. ф. за сваки течај и прилог на библиотеку 1. фор. Од плаћања школарине могу бити опроштени само они, који докажу, да су сиромашни, да се добро владају и да добро успевају.

Родитељима, који своју децу са стране овамо доведу, препоручује се озбиљно, да се код управе ове гимназије распитају, где ће и коме своју децу на стан дати.

У Новом Саду 6. августа 1876.

Васа Пушибрк
управитељ.

5—5

ОБЈАВА.

У кући бр. 857. г. Стеф. Јефтића на пијаци издају се локали садање гостионице „код Гамбринуса“ од 1. новембра 1876. п. р. на даље под кирију, и ваља се ради даљи приговора код куће газде упитати.

СТЕЧАЈ.

На упражњено парохијско место у Обрежу овим се стечај расписује.

Проситељи имају своје нужним сведочбама снабдевене молбенице за 4 недеље рачунајући од дана првог уврштења расписа овог, овамо поднети. 3—3

Из седнице конзисторијалне, у Карловци 15. јула 1876 држане. КОНЗИСТОРИЈА АРХИДИЈЕЦЕЗЕ КАРЛОВАЧКЕ.

ОГЛАС.

Гостионицу код „гвозденог човека“, која је добро устројена и на згодном месту у Руми на вашаришту, издајемо на једну ил више година под закуп ил аренду.

1—3 **Љ. Е. Панајотовић и синови.**

Гвожђарска и спецерајска радња

Љ. Е. ПАНАЈОТОВИЋА и СИНОВА.

у Руми

потребује два шегрта. Који су нижу реалку свршили имају првенство. 1—3

Помодна мануфактурна радња

Г. ГЕОРГИЈЕВИЋА

у Новоме Саду

потребује старијег и млађег спомоћника, који су мађарском језику вични имају првенство. 1—3

Младић који је немачком или славенском језику вичан, 4 ђимназију са добрим успехом свршио или у једној апотеци већ практицирао, може одма ступити безплатно као практикант у апотеку

Wilhelm-a Herm. Graff-a

2—3 у Панчеву.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ Српска народна задружна штампарија.